

Vasvári (Fejér) Pál (1826–1849)

Vasvári Pál

Fejér Pál, görög katolikus lelkész fiaként látta meg a napvilágot 1826-ban a Szatmár megyei Tiszabüdön. Három éves volt, amikor Nyírvasváriba költöztek. Itt apja egyben anyanyelvi iskolai igazgató is volt. A család élete alig volt valamivel jobb, mint általában – ahogy a Felvidéken mondták – az „oroszipapoké”. 1837-ben a nagykárolyi piarista gimnáziumba került, ahol kiváló tanuló volt. Dicsérték szorgalmáért, gyors és éles eszéért. Barátai, iskolatársai felnéztek rá, de a kegyes atyák is becsülték. A liberális Károlyi grófok jószágigazgatójának is feltűnt a végig szintiszta jelesen tanuló Fejér Pál tehetsége, s anyagilag és erkölcsileg egyaránt támogatta a tanulni vágyó ifjút, aki előtt így megnyílt a pesti egyetemre vezető út. Itt Horvát István előadásai hatására a történelemnek szentelte magát. Első cikke Horvát Lázár „Honderű”-jében jelent meg. „Életrajzok a magyar előkorból” cím alatt egész sorozatát kezdte történelmünk egyes alakjainak. Legelőbb Szent Erzsébettel foglalkozott. 20 éves volt ekkor. 1848-ig majdnem három évig folytak e tanulmányok az akkori lapokban, az „Életképek”-ben, a „Pesti Divatlap”-ban (Petőfi itt volt segédszerkesztő), és ritkán a fent említett, kevésbé haladó „Honderű”-ben. De írt balladát, ódát, történelmi beszélyt, filozófiai értekezéseket, erkölcsstani megjegyzéseket is. Ezek javarésze azonban csak kéziratos formában készült, nyomtatásban nem látott napvilágot, s többségük el is kallódott. 1846-tól tanított történelmet Teleki Blanka leánynevelő intézetében, és lett az itt tanuló „kis hölgyek” bálványozott ifjú tanára. 1848 tavaszán az egyetemi szervezkedések egyik vezéréként összekötő kapocs volt az írók és az ifjúság között. A március idusát megelőző napon távozott Teleki Blanka intézetéből, 15-én délután pedig elsőként ő beszélt a Nemzeti Múzeumnál a tömeg előtt (Emléktáblája a Nemzeti Múzeum falán). Március 19-én már – Pest város küldötteként – a pozsonyi sétatéren üdvözölte Széchenyit. Az ifjúság körében oly népszerű „jakobinus” igen sokirányú tevékenységet folytatott a pesti forradalom győzelme után: szervezte a nemzetőrséget, tagja volt a Közcseudi Bizottmánynak, s az áprilisban megérkező minisztereket, az első független, felelős magyar kormány tagjait is ő üdvözölte. Júniustól a pénzügyminisztérium titkára lett, majd a toborzásoknál vették igénybe. A szabadságharc elején Kossuth futára volt, majd szabadcsapatot szervezett, s 1849 tavaszától – őrnagyi rangban – ennek a „Rákóczi” alakulatnak lett a parancsnoka. Nem véletlen, hogy az egység zászlóanyai tisztét Teleki Blankának ajánlotta fel. 1849 májusában a nyugat-erdélyi havasokban a vele szemben álló román lázadók vezérével, Avram Iancuval próbált mindenáron szót érteni, de kelepcébe csalták, s – kicsit Petőfi halálához hasonlóan – a mai napig nem teljesen tisztázott körülmények között júliusban megölték.

Munkái:

- *Történelmi Névtár. A hazánkban szerepelt nevezetes férfiak és hölgyek élet- s jellemrajzai-, vezéreszmék-, emlékszavak-, népregék- s korszépekkel földerítve. Hiteles kútfók nyomán előadja Vasvári Pál. Pesten kiadja Magyar Mihály 112 lapon, 1848-ban.*
- *Vasvári Pál Válogatott írásai. Szerk. és bev.: Fekete Sándor. Művelt Nép – TIT, Budapest, 1956.*

- *Részletek a Történeti Névtárból. In.: Vasvári Pál Elfelejtett írásai. Szerk.: Danyi Gábor – Kovács Andrásné – Simor András. Táncsics Mihály Gimnázium, Budapest, 1985.*
- *Vasvári Pál: "A márciusi ifjak egyike én valék" (Válogatott írások, levelek, beszédek) Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1988.*

Irodalom:

- *Thallóczy Lajos: Vasvári Pál s az egyetemi ifjúság 1844-1848/49. Budapest, 1882.*
- *Tamás Ernő: Vasvári Pál – a közíró és történetbölcselő. Literatura, 1938. 6. sz. 101-102. l.*
- *Fekete Sándor: Vasvári Pál (1826-1849). Művelt Nép Könyvkiadó, Budapest, 1951.*
- *Nagy Balázs: Vasvári Pál történelemfilozófiai nézeteiről. Természet és társadalom, 1956. 3. sz. 130. l.*
- *Takács Péter: Vasvári Pál tanári tevékenysége I-II. Pedagógiai Műhely, 1978. 4. sz. 87-94. és 1980. 2. sz. 79-89. l.*
- *Fenyő D. György: Vasvári Pál: "A márciusi ifjak egyike én valék". Irodalomtörténet, 1990. 1. sz. 180-183. l.*
- *Zika Klára: Vasvári Pál emlékezete ("A történelemtanítás célja: hazaszeretet ébresztése a gyermekekben") Keresztyén Nevelés, 1995. 4-5. sz. 11. l.*
- *Katona András: A honszerelm tanára: Vasvári Pál. Módszertani lapok. Történelem, 1997. 4. sz. 8-19. l.*
- *HVG-ténytár: utcák és ifjak: Vasvári Pál a negyedik. HVG, 2009. 11. sz. 21. l.*

<http://vmek.oszk.hu/01900/01903/html/cd7/kepek/c4051spg010.jpg>

http://www.szoborlap.hu/3749_vasvari_pal_dombormuves_emlektabla_budapest_ligeti_miklos_1927.html?f=photo